

SIDSJÖN

Ett vatten att längta till

av Petri Liljeroos

Prolog

Att berätta om ett vatten man håller kärt, ett vatten man längtar till är inte så lätt som man kan tro.

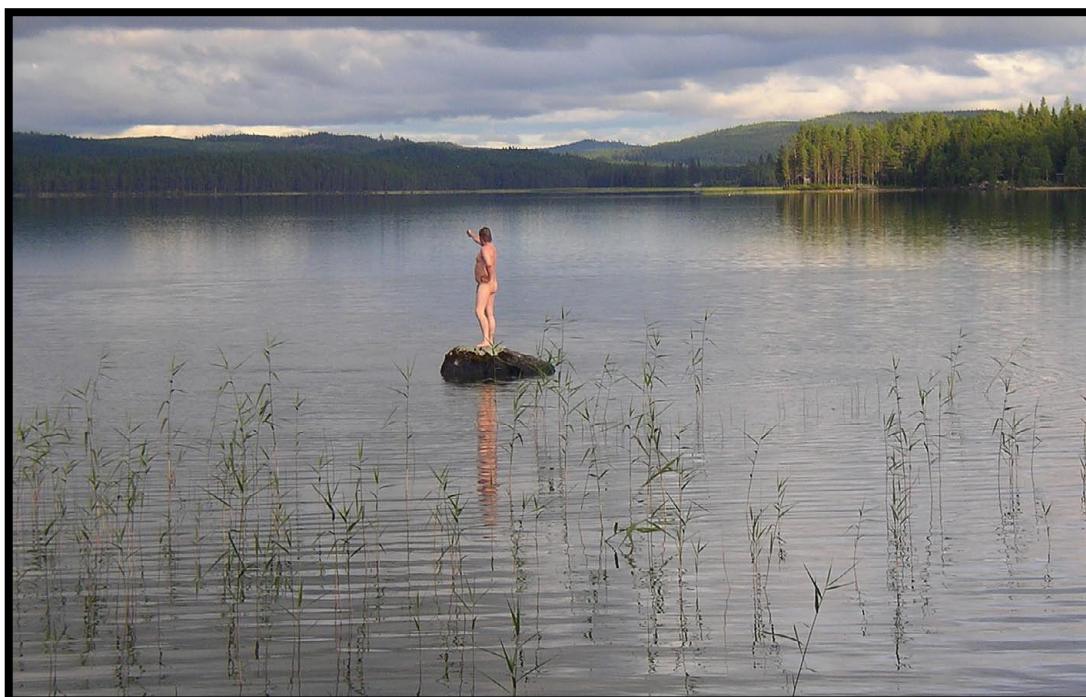
Nu gäller det att beskriva minnen på ett så bra sätt som möjligt. Läsaren måste få chansen att i största möjliga mån dela känslan av glädje, den jag skriver om. Jag måste verkligen vara på tårna så att Älgnäset och Sidsjön får en beskrivning som ger en rättvis bild.

Det finns tusentals och åter tusentals smultronställen på denna jord. Alla har vi säkert minst ett ställe vi håller varmt om hjärtat. Ett ställe vi kallar vårt ställe.

Man behöver inte alls äga detta ställe, det räcker med att man hittat det så kan man muta in området rent fiktivt. Det räcker gott.

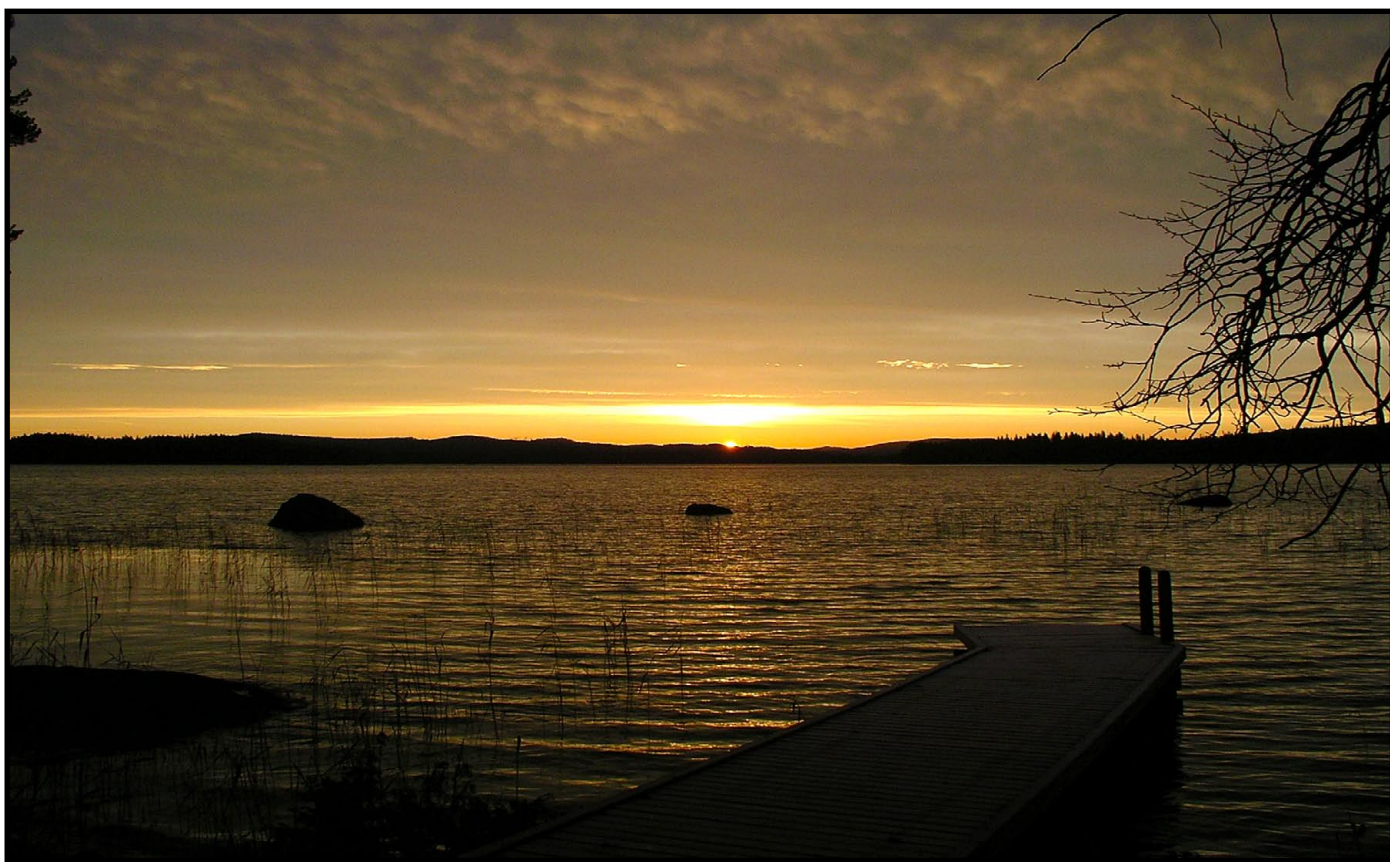
Sidsjön har blivit fantasifullt inmutad av mig och jag kallar den stolt för min sjö fast jag inte äger en droppe av vattnet. Men genom att köpa ett fiskekort hos Roland blir jag i alla fall ägare till rätten att få fiska i sjön. Det är allt jag behöver.

Årstiderna har alltid fascinerat mig, gett mig så många fina tankar och minnen. Det är just dessa minnen jag vill berätta om. Hur ett och samma ställe kan finnas i så många olika skepnader. Visst är det en klyscha att det inte finns något dåligt väder utan bara dåliga kläder. Klyschor bottnar nästan alltid i någon form av sanning. Så också denna. Fryser man eller om man är rejält blöt så är det svårt att uppleva något positivt, eller se naturen runt om en. Nä då vill man bara hem till värmen, man vill därifrån och det kan inte ske snabbt nog. Det är alltid bra att packa med lite extra kläder om det finns plats. Man kanske inte behöver dem själv.

Fiskekamraten Lars "Kalle" Karlsson hävdar bestämt att han såg ett vak.

Så här på vintern, som nu när jag sitter och skriver är det toppen att ha ett stort arkiv med fotografier att botanisera i. Långa blir stunderna vid datorskärmen där de digitala motiven breder ut sig framför ögonen, en efter en. Man skulle kunna tro att ett tittande som det här torde göra en sjuk av längtan. Nästan som självplågeri men det är tvärtom. Vad som händer är att man fylls av energi och positiva tankar. Visst längtar man men på ett kontrollerat sätt. Det hela övergår istället till en kreativ planering inför den kommande sommaren. Det är just planeringen som är den tändvätska vi fiskare använder oss av. Ja förutom rödspriten till stormköket. Eller rättare sagt använder alla människor planering av framtida aktiviteter som balsam för själen. Finns det något bättre än att planera en kommande fiskeresor, semester, renovering eller inköp av någon efterlängtat grej. På ett märkligt sätt är det som ännu inte hänt mycket mer intressant än det man redan åstadkommit.

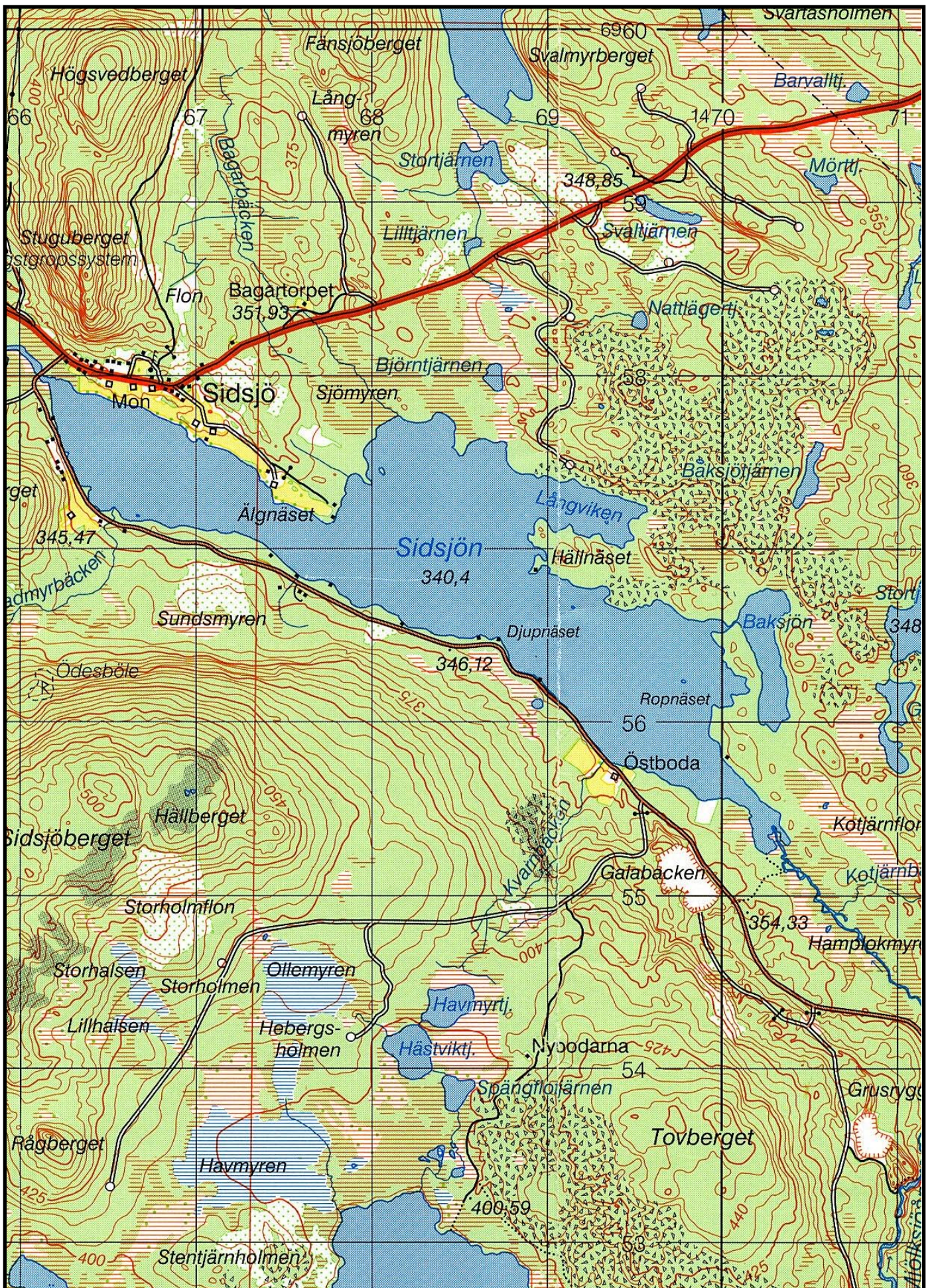

Planering och byggandet av en brygga hör till livets goda.

Bryggan, denna konstgjorda udde som skänker så mycket glädje till oss människor. När sommardagar blir alltför heta är bryggan en naturlig plats att vara på. Närheten till svalkande dopp är precis vad man behöver dessa dagar.

När bastun eldas för fullt under höstkvällar blir bryggan ett härligt underlag för språngmarschen mot det uppfriskande doppet. Ett måste för många av oss.

Hur många är inte vi som börjat vårt fiskeliv som barn, metandes med krok och mask från en brygga. Minnen av att titta genom springorna på däcksvirket och följa Abborrens tveksamheter vid den slingriga masken. Dessa minnen ligger mycket högt på min lista.

Jag har inte frågat om lantmäteriets tillstånd så säg inget.

Hösten och Gäddan

Hösten är nog den tid på året jag uppskattar mest. Sommarens fiske efter lax har tagit slut den sista augusti. Just den sista augusti kan vara en bitterljuv dag för många. För mig är det också tungt på den yttersta dagen. Tankar på hur man ska klara av att vänta i nio månader på att åter få svinga sitt flugspö i strömmande vatten malde. Mitt intresse för flugfiske har överskuggat intresset för nästan all annan form av fiske. Eller rättare sagt gjorde det. Lyckligtvis har jag återupptäckt njutningen av andra former av fiske. Jag ser ej längre ner på haspelspön och spinnspön. Hur jag har kunnat göra det är för mig en märklighet jag ej förstår. Det måste ha varit min fanatiska inställning till fiske med fluga. Jag var en idiot.

Harrviken. Ett av gäddornas favoritrevir i Sidsjön.

Det var den 24 september 2004 som jag och Hans packade bilen med fiskespön, mat, dryck och for ner till Älgnäset, min stuga vid Sidsjön. Bilden av vassruggen som kantar Harrviken har legat på näthinnan de senaste dagarna. Dagar av väntan. Vädret diskuterades flitigt under den dryga timmen det tar att köra ner till Sidsjön. Det får inte vara för bra väder, det var vi båda överens om. Men inte heller helt dåligt väder, det skulle kunna verka en smula negativt på moralen. På sommaren kan det vara trevligt, jag menar det är trevligt med regn på sommaren. I slutet av september när kvicksilvret knappt kommer över 10 strecket är regn, nja inte lika trevligt.

Man får så att säga lätt att tappa lusten. När vi kom ner runt middagstid på fredagen var vädret rätt dåligt, sol, klarblått och vindstilla. Nu skulle vi inte fiska på kvällen så vädret fick duga. Ska man sitta vid bryggan och grilla så måste jag nog erkänna att vädret var passande.

Hans har en förkärlek till gammal hederlig fiskeutrustning. Nya prylar är helt enkelt inte intressant. Jag avundas den enkla synen på fisket. Drabbas man av prylgalenskapen går väldigt mycket av tiden åt till pyssel med alla grejerna.

Jag är pysslare ut i fingerspetsarna men ser mig inte som en sämre människa för det. Hans

är född och uppväxt i Mölndal. Faderns fiskeintresse delades väldigt tidigt. Redan vid fem års ålder började Hans karriär som fiskare. Flugfisket ligger honom varmt om hjärtat men spinnfiske efter gädda är en passion han utövar under hela den isfria tiden av året. Isfisket med angeldon är kanske hans signum ändå. Att han kan finna den genuina njutningen i detta fiske är härligt att se. En kärleksaffär utan slut. Record 2100 började tillverkas 1945 av AB Urfabriken i Svängsta. På den tiden var det en oöverträffad tävlingsrulle. Den kom levererad i ett läderetui med skinnpåse samt en extra spole, verktyg och smörjmedel. Vid sportfisketävlingar 1945 i Borås noterades ett nytt skandinaviskt rekord i långdkast med 88,34 meter. Den långkastande Åke Dahlberg från Stockholm använde naturligtvis en Record Sport 2100. Hans säger

att linan kan vara av vilken färg som helst bara den är vit. Jag har aldrig riktigt fått klart för mig varför linans färg har sådan viktig betydelse för honom. Antagligen är vissa saker ej för mig att veta. Ett visst mått av hemlighetsmakeri samt smussel är en krydda för självförtroendet. Eller är det ett visst mått av avund man vill

Voblex 12g, bättre finns ej enligt Hans.

väcka i all välmening? Det finns en spinnare som Hans finner utomordentlig att använda vid spinnfiske efter gädda. Den stavas Voblex och tillverkades i Frankrike under många år med början under ett tidigt 50-tal. Den gjordes i 5 vikter 4-6-8-10-12 och i 3 färger guld, silver och koppar. Den guldfärgade skeden är att föredra vid gäddfiske.

Rekord 2100 inköpt 1974 för 175 kronor.

Det kan vara väldigt svårt att få tag i voblexpinnare idag. Har man tur kan man hitta dem på loppis eller i antikbutiker. Även på nätet ser man att folk annonserar ut sina rariteter. Spöt Hans använder är ett 6 fots splitcanespö specialbeställt enligt noggranna specifikationer. Byggmästaren är

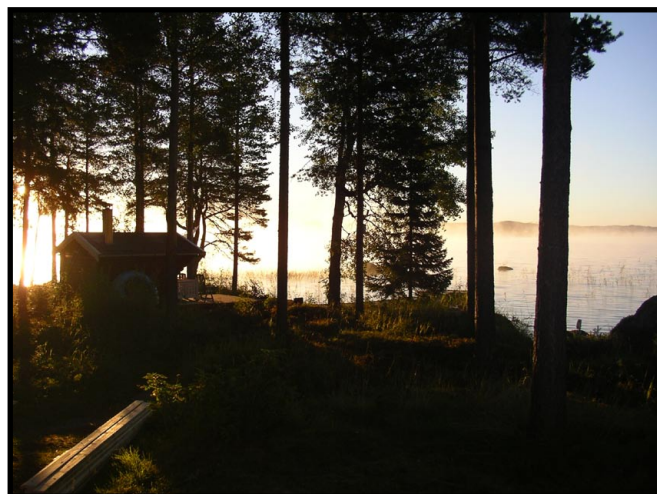
Herr Löfdahl i Munka-Ljungby. Ett spö som används i båten ska inte vara längre än 6 fot, det hämmar precisionen betydligt säger Hans. Fredagskvällen spenderades

Bambu när det är som vackrast.

nere vid bastustugan som står bara några ynka meter från vattnet. Det obligatoriska doppet så länge isen ej har lagt sig var mycket uppfriskande. Kalla pilsner smakar aldrig så gott som när bastubad njuts. Planen inför morgondagens efterlängtade fiske var tämligen enkel. Mot Harrviken, svårare än så behöver det inte vara. Komma upp i tid efter en trivsam afton är dock inte helt utan svårigheter.

Stugan värms upp av eldning i en handölskasset. Under natten blir eldandet betydligt eftersatt och resulterar i låg inomhustemperatur vid uppvaknandet. Kroppen signalerar ett distinkt "ligg kvar" medans huvudet brottas med uppstigandet. Turligtvis är Hans van att stiga upp när andra fortfarande sover. Han utövar dessa kunskaper och ser till att en doft av nykokat kaffe sprider sin härliga arom i stugan. Jag kan villigt erkänna att denna handling är

Bastustugan på Älgnäset.

den enda orsaken till att jag kommer upp, kaffets makt. Nu var det äntligen dags att packa båten med fiskeutrustning och andra nödvändigheter. När hunger och leda sätter in är det bäst att vara beredd. Mackor med saftiga köttfärsbiffar garnerade med kantareller stöpta i gräddsås kan väcka liv i den tröttaste kropp. Strandhugg med kaffekok över öppen eld är en riktig framgångssaga. En liten Cognac till kaffet måste man väl få unna sig. Nu var det så dags, hissa segel, full fart i maskinrummet. Utombordaren, en Yamaha 2 hästare hostade till för att sedan tjuta av glädje när jag förde in choke-reglaget igen. Även om motorn var liten så var ljudet stort. Det ettriga tvåtaktssurret var såpass högt att samtal ej var att tänka på i båten. Vinden var västlig och tilltagande. Längst ner i den östra delen av sjön ligger Harrviken, dit vi var på väg.

Spelrummet för vindens kraft var i princip hela sjön. När vi närmade oss halvvägs förstod vi att Harrviken var ett rätt stökigt område just nu. Genom ögonkontakt och samstämmigt pekande mot den lilla kanal som leder in i baksjön korrigerade jag kursen på den 471 cm långa *Päjän Vene*. Årorna trummade oregelbundet mot skrovet och det gällde att passa sina spön från att knäckas av en galen åra. Vågorna växte sig

högre ju längre ut på det öppna vi kom. Ibland kittlade det till magen, ibland stänkte vatten frisk över relingen. Vi log och njöt av vad denna septemberdag hade att erbjuda. Det går inte att köra med motor genom passagen till Baksjön. Framlänges rodd är ett perfekt sätt att styra. Med god uppsikt lotsar man lätt ekipaget mellan stenar och sjunktimmer. Även om vädret gör sitt bästa för att pina oss ute på sjön finns det alltid skydd i Baksjön. Med sina 100x800m och täta skog längs stränderna ger den vinden inga chanser att nypa i. Ibland blir upplevelse av att äntra denna oas efter en skumpig färd med mössor och vantar på så stor att man fylls av ett inre välbefinnande och kaffesug. Oftast kan det bli omedelbara strandhugg och kaffekok. Idag blev det dock ett ivrigt spösvingande som tog vid när Baksjön äntrades. Hans satte genast ribban högt, slumpen skulle inte få fälla avgörandet. Nu gäller det. Gäddorna mot Hans. Det svischade otäckt nära öronen när Hans började kasta. Nu känner jag honom och det finns ingenting att oroa sig för. Årtionden har slipat tekniken, evolutionen har talat. Precis där båten var finns det en djupkant där de stora gillar att leta föda. Vid varje

Den underbara Baksjön.

När fisket blir till en konstform.

kast, varje hemtagning känns ett förväntansfullt sug i magen. Det kanske hugger just...nu, eller just...nu eller kanske nu. Ett tag testar jag att sniffa bottenregionerna men utan resultat. Fullt koncentrerade på uppgiften har vi helt glömt bort att prata. När tystnade till slut bröts kändes det som om man var någon annanstans. I en egen liten bubbla som plötsligt sprack. Tankarna virvlade iväg som en flock skrämde sparvar. Man tyckte nästan det var lite synd att behöva lämna den känslan man alldeles nyss närt sig av. Fisket har en mycket stark meditativ kraft. Strömmande vatten har en egenhet att efter ett tag börja låta som musik. Man kan urskilja enstaka instrument, strofer ja till och med sång. Det måste betyda att man är fri och vågar höra sin själ, det måste betyda att man inte bara vågar utan man vill det också. Hans tycker att jag ska ta oss lite närmare näckrosbladen. -Det känns hett där. Jag

Efter ett perfekt kast hugger gäddan.

protesterar inte utan lättar ankar och tar några rejäla årtag för att sedan överlämna resten av den korta färden till den minimala friktionen. -Här blir bra, ropar Hans och jag släpper genast ankar. Jag känner det själv, nu eller aldrig. Ljuset är perfekt, kruset på vattenytan inger hopp. När man ser Hans i aktion så förstår man ganska snabbt att varje kast är noga planerat. Riktning och längd är ekvationer som måste lösas innan tummen släpper greppet om spolen på Record 2100 rullen. Oftast är kasten inte långa men de är väldigt precisa. Vi är nog många som tar i av kung och fosterland för att skicka iväg draget så långt det bara går. Vart det hamnar verkar inte ha någon betydelse utan det är längden som räknas. Precision är ett av attributen som gör Hans till den okrönte gäddkungen.

Det förlösande hugget kom till slut. Mellan två hopar av näckrosblad stod gäddan och lurade.

-Nu sitter den! Säger Hans ivrigt.

Jag anade en upphetsning i rösten. Första hugget för dagen är alltid det ljuvaste.

-Den är inte så stor.

När man drillar en fisk blir meningarna ofta korthuggna men informationen kommer som sig bör fram ändå, om det nu inte är en bjässe. Gäddan bjuder upp till dans runt båtens för. Jag tar snabbt upp mitt spö för att helt kunna koncentrera mig på Hans och gäddans förehavanden. Spötoppens nigningarna avslöjar storleken på fisken och Hans verkar ha rätt. Den har dock ännu inte varit upp till ytan, ty längst inne i fiskarens inre finns det alltid ett hopp om att den är större än den känns. Även om man vet att så inte är fallet blir det en härlig självsuggetion. Efter några minuter börjar gäddan visa tecken på trötthet. Den har nu varit uppe och visat sig samt stänkt kallt vatten på fantasierna. Precis när Hans ska greppa gäddan över gällocken får den nya krafter. Med oanad styrka kastar den kroppen fram och tillbaka i ett försök att lösgöra sig från sin antagonist, det lyckas. -Nu får det få bära eller brista, ropar Hans med linan i handen och gäddan flyger över relingen.

Det här är inte riktigt enligt planen, men det får gå.

Älgnäset

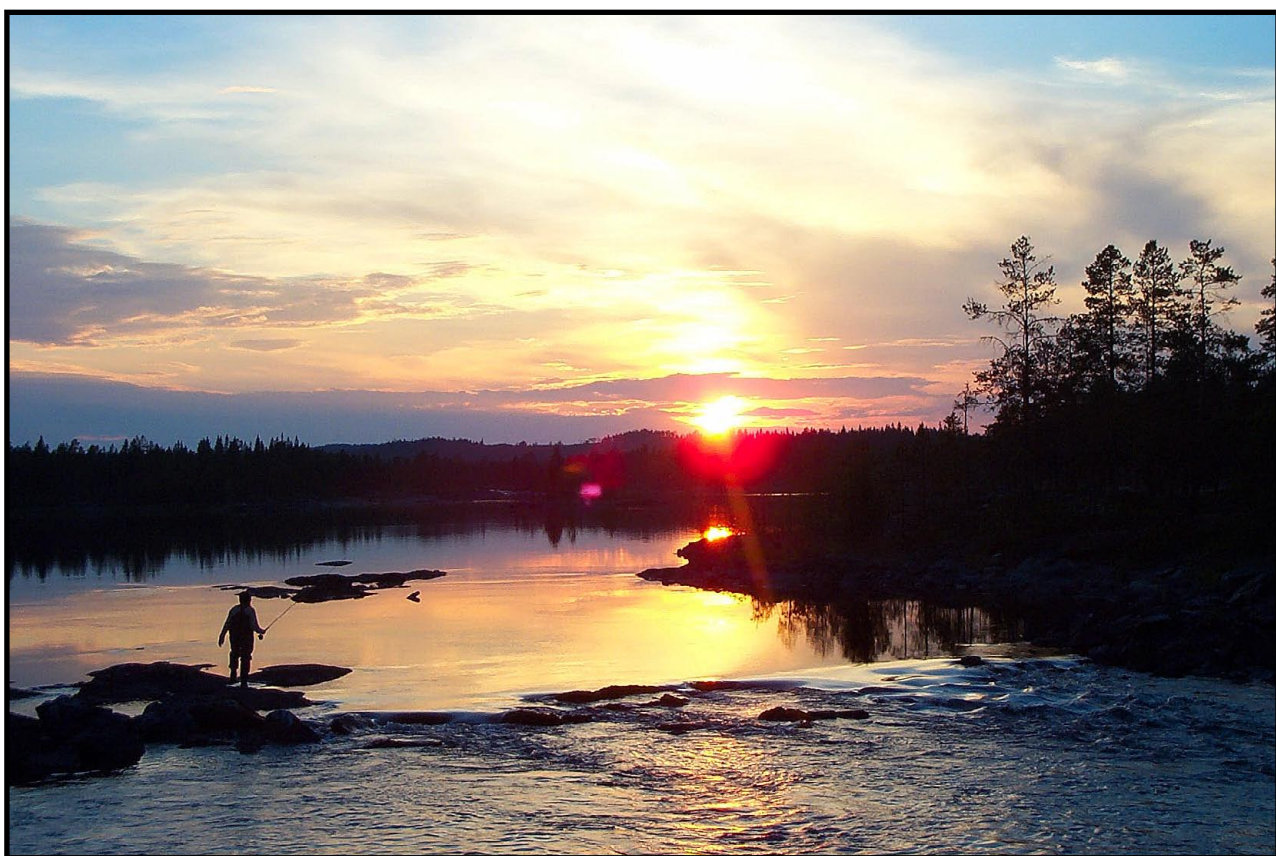
Stugorna ligger precis vid stranden. En närhet till vattnet som finner en väg in i mitt hjärta. Man har nästan alltid sjön i synfältet, den finns alltid i tankarna. Dricksvattnet hämtar jag med hink från sjön, en ynnest i dessa dagar. Här finns ingen elektricitet eller kommunalt vatten och avlopp. Stearinljusen kanske inte lyser lika starkt som luman men skenet är så mycket varmare och behagligare. Jag skulle inte vilja ha det på något annat sätt. Här får man tid att reflektera över hur intressant det är att leva. Man får tid att träffa sig själv, ett förhållande man bör vårda ömt. Asparna kämpar mot höstens grepp. En kamp som bara har en vinnare, än så länge i alla fall. Bladen tappar allt mer av sin klorofyllgröna färg. Höstens underbara mode tar över i trädkronorna för att till slut blekna i nakenhet. En tid att trivas i.

Från vänster har vi gäststugan, storstugan, förrådet och bastustugan.

Sidsjö ligger 2 mil från Bräcke som i sin tur ligger 6,7 mil från Östersund. Området kallas Bodsjöbygden, det är här sägner om Bodda lever. Om nu Bodda existerat i Asarnas tid är det ingen som vet. Kristendomen blev allt tydligare och svårigheter uppstod för för Tor, Oden och Frö. Boddas bönhus som uppfördes i Bodsjöbyn kring år 1000 är kanske sveriges äldsta träbyggnad. I början på 1900-talet flyttades byggnaden som även använts som foderlada till Prästbordets mark i Flatnor. Varje sommar sedan år 2000 uppförs ett krönikespel till Boddas minne. Frågan om vem Bodda var är ännu obesvarad. Det sägs att det var en norsk kvinna vid namn Bodda som kom flyendes till orten. Namnet Bodsjö ska härstamma från henne. Här finns även

klassiska strömmar som Herrevadsströmmen och Gimån. För den insatte flugfiskaren är det namn som kittlar och rycker i spösvingarmen. Namnet Herrevadsströmmen har enligt sägen sitt ursprung av att en mäktig herre fått vada över strömmen eftersom bro saknades. Fisket efter öring och harr är förnämligt i Herrevadsströmmen och i den uppströms liggande Mellanströmmen. Gimån som är vida känd behöver nog inte en närmare presentation. Intressant kan dock vara att "vaktfisket" omnämns i en skrivelse av drottning Kristina på 1600-talet. Det handlar om ett fiske efter sik där Gimån rinner ut i Idsjön. Benämningen vaktfiske innebär att fiskerättsinnehavaren delade upp dygnet och lät två män i taget ha vakt. Det skedde under sikens lektid från 10:e oktober till 30:e november. Man använde granruskor för att försvåra sikens vandring.

Mellanströmmen, vilken nacke.

När siken sökte sig till lekplatserna uppströms kunde den med lätthet passera det hinder granruskorna utgjorde men efter leken när siken på eftermiddagen sökte sig tillbaka nerströms var den mycket känslig i skinnen och undvek ruskorna. Likt en laxpata fanns det en enda utväg, den ledde i fördärvet. Denna notkil kallades för kalv. Den trälliknande fångstanordning fylldes nu med sik och vakterna bedömde när tiden var inne för att tömma den på utlekta sikar. De var noga med att bokföra fångsterna så att allt gick rätt till. En snittfångst per dygn kunde vara runt 120 sikar. Det finns många forsnackar i vårt härliga land, vissa är rent gudomliga. Om man aldrig lagt ut en torrfluga på den blanka ytan kan det vara svårt att förstå dragningskraften. En Européa 12 kan landa så vackert, så perfekt att det tar andan ur en. Långa sekunder som etsar sig fast i minnet. Stunder värda att minnas. Upplevelser nästan bortom det tillåtna. Moment av kärlek. Älgnäset betyder mycket för mig.

Bad i november, friskt.

Det är många som kanske tycker att det kan vara lite kärvt att åka dit på vintern. Det är minusgrader inomhus när man kommer och det tar sina timmar innan det blir en behaglig temperatur. Jag brukar sköta lite sysslor under tiden som t.ex bära ved och vatten till stuga och bastu. Är det is måste man borra. Så länge det är öppet vatten eller ingen snö att skotta går allt lite smidigare. Men på något märkligt sätt så gillar jag det lite mer kärva levernet framför det lätta. Under somrarna har jag ej längre tid att vara på Älgnäset mer än sporadiskt. I början av juni far jag upp till Tornedalen för att fiska efter lax med fluga. Hela sommaren spenderas där förutom ett par fiskeresor till Norge. Det hinner bli september innan jag åter får njuta av Sidsjön. Jag erkänner att det finns en längtan fast jag står utvadad i de ypperliga laxälvarna i norr. Det är en höjdunkt på året när första höstfisket efter gädda börjar. Många är de här i Jämtland som inte äter gäddan. Vad det exakt bottnar i vet jag inte, men det är inte sant. Gäddan är en alldeles utmärkt matfisk som kan tillagas på flera underbara sätt. En av mina favoritrecept är gädda med örter i tidningspapper. Fyll gäddan med färska örter efter smak. Ringla olivolja, salta och peppra. Linda in i tidningspapper och blöt paketet väl. Lagg den på glöden.